

Selvitys aluehallitukselle 28.10.2025 aluevaltuustossa jätetyn toimenpidealoitteen johdosta

Aluehallitus 17.11.2025
14598/00.01.03.00/2025

Valmistelija toimialajohtaja Jorma Haapanen, puh. 040 538 9357,
jorma.haapanen@omahame.fi, tulosaluejohtaja Raila Lahtinen, puh.
050 370 4754, raila.lahtinen@omahame.fi

Selostus Aluevaltuusto on hyväksynyt 28.10.2025 kokouksessaan ikäihmisten asumispalveluiden palveluverkkomuutokset. Tämän lisäksi aluevaltuusto on hyväksynyt seuraavan toimenpidealoitteen: Tilojen tulee olla soveltuvat ja säädösten mukaiset suhteessa toimintaan Yhteisöllisen asumisen kriteerit, hoivatyön resurssit ja asiakasmaksut tulee olla yhdenmukaiset koko hyvinvointialueella Ennen toimeenpanoa kaikki em. asiat tulee tuoda aluehallitukseen hyväksyttäväksi.

Riihimäen Kontiontien 77 sijaitsevassa kiinteistössä toimii tällä hetkellä lyhytaikainen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö Laku, joka on aloittanut toimintansa huhtikuussa 2024 sekä arviointi- ja kuntoutusyksikkö, joka on aloittanut toimintansa viime keväänä huhtikuussa 2025. Kyseisessä kiinteistössä ei toimi, eikä ole esitetty toimivaksi pitkäaikaista asumista eli kyseessä on lyhytaikaiset hoiva, hoidon ja huolenpidon kuntoutukselliset jaksot erilaisten syiden takia. Lakussa osa asiakkaista saattaa myös jonottaa pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan paikkaa ja siirtyy heti pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan paikan vapauduttua kyseiseen pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan yksikköön.

Sovellettava lainsäädäntö: Sosiaalihuoltolain § 21c

Ympärivuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa.

Ympärivuorokautinen palveluasuminen sisältää henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisen vuorokaudenajasta riippumattoman hoidon ja huolenpidon, toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toiminnan, ateriat, vaatehuollon, siivouksen sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan. Palveluasumista on toteutettava niin, että henkilön yksityisyyttä kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan. Lisäksi on huolehdittava, että henkilöllä on mahdollisuus saada tarvitsemansa lääkinnällinen kuntoutus ja muut terveydenhuollon palvelut.

Ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista.

Ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään henkilön tarpeen mukaan pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Lyhytaikainen palveluasuminen voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista § 22 todetaan toimitilojen osalta seuraavaa: Palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että iäkkäiden henkilöiden käytössä olevat palveluntuottajan toimitilat ovat riittävät, turvalliset, esteettömät, kodikkaat sekä muutenkin olosuhteiltaan sopivat heidän tarpeisiinsa nähden.

Valvira toteaa ympärivuorokautisen palveluasumisen tilojen osalta seuraavaa: Toimitilojen pitää olla kodinomaiset, esteettömät ja terveydellisiltä ja muilta olosuhteilta asiakkaille sopivat ja turvalliset. Tilojen pitää myös mahdollistaa asiakkaiden yksityisyys. Asuntojen varustelutason lähtökohtana on asiakkaiden tarpeet. Esimerkiksi aistivammaisten asiakkaiden kohdalla tulisi huolehtia myös näkemisen ja kuulemisen esteettömyydestä. Asunnon pitää tukea asiakkaiden toimintakykyä ja tarvittavien apuvälineiden käyttöä sekä mahdollistaa tarvittaessa asiakkaiden avustamisen. Palveluyksikön yhteisten tilojen tulee tukea asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaista sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisiä tiloja ovat esimerkiksi ruokailu- ja oleskelutilat sekä piha-alue. Asiakkaan asunnossa pitää olla riittävästi tilaa arjen toimintoihin. Asunnon koon pitää olla lähtökohtaisesti vähintään 20 neliometriä ja se tulee olla varustettuna omalla esteettömällä wc- ja peseytymistilalla. Pariskuntien asunnon on oltava tätä isompi ja kahdelle henkilölle sopiva. Palveluyksikössä tulee olla lisäksi asianmukaiset tilat muun muassa lääkehoitoa ja lääkkeiden säilytystä varten sekä asianmukaiset tilat esimerkiksi ruoka- ja pyykkihuollon tehtäviin.

Toimitilat ja niiden kodinomaisuus

Nykyisen Lakun (viidennen kerroksen tilat vastaavat Lakun tiloja) toimitiloja on tilojen käytettävyyden osalta tarkasteltu nimenomaisesti lyhytaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Työryhmä on tehnyt yksikköön katselmuksen ja arvioinut edellä mainittuja vaateita ja sitä, mitä mahdollisia muutostöitä yksikkö (Laku) ennen toiminnan aloittamista vaati. Tilat on remontoitu ja niihin on tehty muutostöitä, joiden tavoitteena on ollut kodinomaistaa yksikköä ja tehdä siitä viihtyisä. Yksikön kodinomaisuutta ja viihtyisyyttä voidaan vielä lisätä ja vastaava kehittämistyötä tehdään kaikissa asumispalveluiden yksiköissä jatkuvan kehittämisen periaatteella, ottamalla esimerkiksi huomioon asukasraadeissa tuotuja palautteita ja tai toiveita.

Lakussa osa asiakkaista saattaa jonottaa pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan paikkaa ja siirtyy heti pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan paikan vapauduttua kyseiseen pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivan yksikköön. Pitkäaikaista asumispalvelua ei ole esitetty Kontiontien 77 kiinteistöön missään vaiheessa, eivätkä nykyiset asiakkaat ole Lakun tiloissa vuokrasuhteessa.

Tilojen esteettömyys ja yksityisyys

Tilojen osalta Lakussa on esteettömät tilat liikkumiseen myös pyörätuolilla. Laku yksikössä on 2 yhteis wc-tilaa ja lisäksi 1 inva-wc. Wc tiloihin on asennettu useita nousutukia, jotka tukevat asiakkaan toimintakykyä. Wc:ssä on väliseinät ja yksityisyyttä vahvistetaan myös muilla käytettävissä olevin keinoin. Lakussa on sekä yhden ja kahden hengen

huoneita, kuten Laku yksikön toimiessa Riihikodissa ennen muuttoa uusiin tiloihin. Tämä asia ei ole muuttunut lähtötilanteesta. Kahden hengen huoneet eivät ole ristiriidassa lain kanssa, kunhan ne täyttävät asiakkaiden yksityisyyden ja turvallisuuden vaatimukset ja perustuvat palvelun luonteeseen. Vastaavissa tiloissa tuotetaan lyhytaikaista ympärivuorokautista palveluasumista myös muilla hyvinvointialueilla.

Palveluyksikön yhteiset tilat

Yhteisten tilojen osalta voidaan todeta, että Laku yksikössä on yhteinen aulatila, jossa on tv asiakkaiden käytössä. Fyysisesti myös yksikön perällä on pieni yhteistila, jossa toteutetaan ryhmä- sekä yksilökuntoutusta. Laku yksikössä on omia kuntoiluvälineitä, jotka ovat asiakkaiden käytössä päivittäin. Molemmissa tiloissa pidetään yhteisöllisiä ryhmätoiminnan tuokioita, riippuen tuokion sisällöstä. Tämän lisäksi Laku yksikössä on käytössä parveke, jossa asiakkaat voivat viettää aikaa keväästä syksyyn. Parvekkeelle on esteetön kulku ja parveke on asukasturvallinen. Lisäksi kuntouttajat ulkoilevat asiakkaiden kanssa sään salliessa, mikäli asiakkailla on tarkoituksenmukaiset ulkoiluvaatteet mukana hoitajaksolla.

Asiakkaan toimintakyvyn tukeminen ja kuntoutus

Kuntouttavaa toimintaa Laku yksikössä on maanantaista perjantaihin päivittäin 2 kuntouttajan (yksikön henkilöstörakenteeseen kuuluu fysioterapeutteja sekä kuntouttaja) toimesta. Muuna aikana kuntouttavasta toiminnasta vastaa yksikön henkilöstö kuntouttavan hoitotyön otteella. Laku yksikössä onkin päivittäin kuntouttavia ryhmätuokioita sekä yksilökuntoutusta asiakkaille. Lisäksi Laku yksikössä on yhteisöllistä sekä sosiaalista ryhmätoiminnan tuokioita säännöllisesti, joiden sisältöön haastatellaan asiakkaita ja sisältö toteutuu asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Laku yksikössä pidetään asiakasraati 3-4 krt vuodessa. On myös todettava, että Laku yksikössä on kuntoilu välineitä monipuoliseen käyttöön asiakkaille. Lisäksi Laku yksikössä järjestetään toimintaa monipuolisesti asiakkaiden toiveiden mukaisesti, bingoja, tietovisoja, värityskuvia ja ristisanatehtäviä sekä askartelua ja elokuva iltapäiviä. Kiinteistössä on myös käytettävissä oleva kuntosali.

Asiakastyö ja resurssit

Laku yksikössä on käytössä käytäntö, että mahdolliset saapuneet palautteet selvitetään ja käsitellään aina palautteen saamisen jälkeen. Asiat käydään läpi henkilöstön, asiakkaan ja omaisten kanssa. Mahdollisiin epäkohtiin suunnitellaan tarvittavia korjaavia toimenpiteitä. Yksikön henkilöstö myös raportoi itse vaaratapahtumista sekä läheltä piti tilanteista HaiPro -järjestelmän avulla. Laku yksikön toiminta on resursoitu siten, että lakisääteinen henkilöstömitoituksen vähimmäistaso 0.6. ylitetään. Tämän lisäksi moni Laku yksikön henkilöstöstä on käynyt Tunteva-koulutuksen ja ko. koulutuksia järjestetään vuosittain. Tämä antaa hyvää osaamista muistisairaiden asiakkaiden kohtaamiseen.

Turvallisuus ja tukipalvelut

Ikäihmisten palveluissa on palveluverkkomuutosten myötä pyritty parantamaan ikääntyneiden palveluiden saatavuutta, muun muassa nopeuttamaan heidän pääsyään kuntouttavaan yksikköön sairaalapalveluista.

Laku yksikön kaikki toiminta on kuntouttavaa hoitotyötä, jossa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset tarpeet. Jokaisen asiakkaan kokemus hoitajaksosta on yksilöllinen ja asiakkaan voimavarat ovat yksilölliset. Tämä tarkoittaa, että jokaista asiakasta hoidetaan yksilöllisesti saman kuntouttavan työotteen mukaisesti. Todetaan lopuksi, että Laku yksikössä on käytössä Vivago hoitajakutsu järjestelmä. Tämä tarkoittaa, että jokaisella asiakkaalla on ranneke, josta voi hälyttää hoitajan avuksi.

Viidennen kerroksen tilat voidaan kokonaisuudessaan arvioida Kontiontien kiinteistössä soveltuvan lyhytaikaiseen kuntoutukselliseen toimintaan sopivaksi. Tämä toki vaatii vielä vastaavat muutos- ja korjaustyöt kuin, mitä Lakussa on jo toteutettu.

Viidennen kerroksen tilojen käyttöönotto ikäihmisten palveluihin mahdollistaisi Riihimäen osalta myös yksiköiden profiloinnin siten, että esimerkiksi omaishoidon vapaita voitaisiin toteuttaa yhdessä yksikössä ja toisessa vastaavassa yksikössä jotain muuta palvelua. Kolmen yksikön toiminta samassa kiinteistössä saattaa parhaimmillaan tarkoittaa myös osaamisen jakamista sekä mahdollisuuksien mukaan henkilöstön joustavaa käyttöä. Kaikkien yksiköiden tiloissa on jokaisella erinomaiset lääkehuoneet ja hallittavat tilat yhdessä kerroksessa. Kontiontien kiinteistössä on erittäin hyvin toimivat tuki- ja vartiointipalvelut sekä kiirevastaanotto. Kiinteistössä on myös kuntosali, jota käytetään. Kontiontiellä toimivat yksiköt ovat myös sprinkleröity.

Yhteenveto

Kaikki valitut toimitilat soveltuvat ja ovat voimassa olevien säännösten mukaiset suhteessa niissä tuotettavaan palveluun, viidennen kerroksen tilat mainittujen korjaus- ja muutostöiden jälkeen.

Aluehallintoviraston mukaan (konsultaatio puhelimitse 10.11. 2025) hyvinvointialue viimekädessä päättää minkälaisissa tiloissa se järjestää toimintaa. Oleellista on, että tiloissa pystytään turvaamaan asukkaille riittävä yksityisyys ja kodinomaisuus. Aluehallintovirasto ei voi kuitenkaan antaa ennakkopäätöstä asiasta ja tilojen sopivuudesta toimintaan.

Yhteisöllinen asuminen

Sovellettava lainsäädäntö: Sosiaalihuoltolain § 21b

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi.

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteisöllisen asumisen myöntämisperusteet (SHL § 21 b) ja asiakasmaksut ovat yhdenmukaiset koko hyvinvointialueella. Myöntämisperusteet on hyväksytty aluehallituksessa 10.2.2025 § 54. Yhteisöllistä asumista (SHL § 21 b) järjestetään asiakkaalle, jonka toimintakyky on alentunut sekä hoidon ja huolenpidon tarve kohonnut, ja joka erityisestä syystä tarvitsee apua ja tukea asumiseen sekä sen järjestämiseen. Pitkäaikainen turvattomuus ja

yksinäisyys heikentävät vahvasti asiakkaan nykyisessä kodissa asumista, eivätkä ne ole todetusti ratkaistavissa kotiin vietävien palvelujen, tukipalvelujen, teknologisten ratkaisujen ja / tai läheisverkoston avulla. Asiakkaan tulee itse olla halukas muuttamaan yhteisölliseen asumiseen sekä hyötyä yhteisöllisyydestä. RAI-toimintakykymittarin arvot on määritelty myös näissä myöntämisperusteissa.

Yhteisöllisessä asumisen asiakasmaksut on määritelty 1.1.2025 alkaen (Hyvinvointialueen valtuustokäsittely 17.12.2024). Sosiaalihuoltolain mukaisessa yhteisöllisessä asumisessa asiakas saa säännöllisen kotihoidon palvelua, jolloin maksut peritään säännöllisen kotihoidon maksuperusteiden mukaisesti. Lisäksi peritään yhteisöllisen toiminnan kiinteä kuukausimaksu 35,00 €/kk. Vuokran asiakas maksaa vuokrasopimuksen mukaisesti. Ateriapalveluista ja muista kotona asumisen tukipalveluista asiakas maksaa toteutuneen mukaan. Yhteisöllisessä asumisessa toteutetaan palvelu kotihoidon palveluin, joten asiakkaan saama palvelumäärä ja henkilöstöresurssi määräytyvät asiakkaan saaman palvelun mukaisesti. Asiakkaan toimintakyvyn muuttuessa asiakkaan palvelutarve arvioidaan ja palvelumäärää sekä tarvittavaa henkilöstöä resursoidaan tarpeen mukaisesti.

Yhteenveto

Kaikki valitut toimitilat soveltuvat ja ovat voimassa olevien säännösten mukaiset suhteessa niissä tuotettavaan palveluun tarvittavien muutostöiden jälkeen. Yhteisöllisen asumisen kriteerit, hoivatyön resurssit ja asiakasmaksut ovat myös yhdenmukaiset koko hyvinvointialueella. (JH)

Toimivallan peruste	Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 120 §
Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys	Aluehallitus päättää merkitä saadun selvityksen tiedoksi.
Päätös	
Täytäntöönpano	Päätösote / toimialajohtaja Jorma Haapanen
Muutoksenhaku	Ei muutoksenhakuoikeutta